

**CAZUL
PONTA**

Emilia Șercan, jurnalist de investigație și lector la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării din cadrul Universității din București, are 25 de ani de experiență în presă.

A beneficiat de o bursă doctorală la Universitatea Stendhal Grenoble 3 și de o bursă SUSI la Ohio University, E.W. Scripps College of Communication, Athens, SUA. A fost, de asemenea, bursier Freedom House în Statele Unite ale Americii. A urmat stagiile de pregătire profesională la cotidianul *The Hartford Courant*, Connecticut, și la The Poynter Institute for Media Studies din St. Petersburg, Florida.

De-a lungul carierei jurnalistice a publicat peste 4000 de articole, anchete, interviuri, analize, editoriale și știri.

A scris o teză de doctorat pe tema cenzurii, publicată la Editura Polirom (2015) cu titlul *Cultul secretului. Mecanismele cenzurii în presa comunistă*, cu o prefață de Mihai Coman. În 2017 a publicat la Editura Humanitas volumul *Fabrica de doctorate sau Cum se surpă fundamentele unei nații*.

EMILIA ȘERCAN

**CAZUL
PONTA**

**RECONSTITUIREA
CELUI MAI INFAM PLAGIAT
DIN ISTORIA ROMÂNIEI**

Cu un Scurt cuvânt înainte
de Gabriel Liiceanu

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Marieva Ionescu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 2022

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Șercan, Emilia

Cazul Ponta: reconstituirea celui mai infam plagiat din istoria României /

Emilia Șercan; cu un scurt cuv. înainte de Gabriel Liiceanu. – București:

Humanitas, 2022

ISBN 978-973-50-7412-8

I. Liiceanu, Gabriel (pref.)

070

347.778

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Cuprins

<i>Scurt cuvânt înainte</i> de Gabriel Liiceanu	7
Abrevieri.	11
Introducere	13
PORTRETUL LUI VICTOR PONTA	31
Procurorul	32
Scandalul „ofițerul acoperit“	34
Politicianul.	39
Doctoratul	46
PARTEA I	
Acuzația.	55
Teribilul an 2012	62
Reacțiile	72
Apărarea	75
Bătălia juridică	90
Asaltul	96
Aranjamentul.	119
Riposta	138
Plagiatul.	153
PARTEA A II-A	
Presiunea.	173
Ancheta penală	178
Renunțarea la doctorat	182
Retragerea	209

Verdictul.....	232
Procesul.....	238
Efectele	240
Epilog.....	255

Scurt cuvânt înainte

Cea mai mare bucurie a unui editor este să pună pe lume o carte-eveniment, capabilă să descrie liniile de forță ale lumii în care trăim. O astfel de carte este cea a Emiliei Șercan.

Când a intrat în editură manuscrisul, m-am grăbit să-l citesc. Pe măsură ce avansam, îmi era tot mai greu să-l situez în peisajul editorial. Era o investigație jurnalistică? Un document istoric? O analiză care, *pornind de la un caz*, descria complicitatea creată în ultimul deceniu între mediul academic și cel politic? Un mediu academic de carton înființat *anume* pentru crearea unei false aristocrații politice, promovând impostori în cele mai înalte funcții ale statului și având astfel ca rezultat șubrezirea lui.

Sau era mai degrabă un roman, scris cu desăvârșita stăpânire a construcției și a stilului? Fără lungimi, cu un ritm trepidant, dictat de titlurile monosilabice ale capitolelor, cu reconstituiri spectaculoase, cu o tehnică detectivistă a detaliului, cu un interes mereu viu pentru subiectul ales, cu scene antologice literar. Am citit „fermecat” – dacă poate fi folosit acest cuvânt când contextul este abject – scena susținerii doctoratului lui Victor Ponta cu o teză declarată de conducătorul ei, Adrian Năstase, drept „revoluționară” și din care o treime se va dovedi plagiată. Sau scena, cu accente de thriller, în care ministrul educației, Liviu Pop, sosește întempestiv, intimidant și amenințător în sala în care erau strânși membrii Consiliului ce aveau să dea, în scurtă vreme și în unanimitate, verdictul de plagiat. Începe să-i țină de vorbă, cu ochii pe ceas, așteptând un telefon de la Monitorul Oficial: cel prin care urma să i se anunțe că ordinul de ministru pe care-l dăduse cu o

zi înainte, privind „desființarea Consiliului prin reorganizare“, fusese publicat și intrase în vigoare. Telefonul vine. Avizul de plagiat, dat de un Consiliu desființat contracronometru, este de-acum atins de nulitate. Ministrul pleacă, cu satisfacția pe care i-o dă misiunea împlinită.

Stabilirea unui plagiat nu cere lungi deliberări. Mai ales când e vorba de o treime din volumul lucrării înaintate spre obținerea titlului. În câteva minute, membrii unei comisii, care au pe masă textele plagiatae laolaltă cu textul plagiatorului, pot stabili existența certă a furtului. E de ajuns, cum bine s-a spus, ca un copil alfabetizat să spună dacă textul din dreapta e sau nu același cu cel din stânga. Din această clipă, hoțul, odată dovedit, poate doar să explice ce l-a mânat să fure (o indemnizație în plus? îndeplinirea condiției pentru ocuparea unui post? o înșignă a respectabilității intelectuale?) și să adauge, eventual, recunoașterii furtului regretul că l-a comis.

Or, neverosimil în cazul plagiatului lui Ponta este tot ce s-a adăugat poveștii *după* ce plagiatul a fost constatat. Nu doar plagiatul în sine este ignobil. El este amplificat de tupeul uluitor care a însoțit nerecunoașterea lui. Ponta nu „s-a coborât“ până la a mărturisi: pesemne că unui procuror, dacă se-ntâmplă să fure, demnitatea nu-i permite să recunoască și că a furat. A preferat să strângă ortacii din partid și să-i pună să jure că ce văzuse toată lumea – revistele de prestigiu, Universitatea, comisiile de etică și cele de evaluare a lucrărilor de doctorat – nu se petrecuse de fapt. Ani la rând, a modificat legi și a subordonat instituții de stat pentru o miză politică personală. Politica internă a României s-a învărtit o vreme în jurul propoziției „zăpada este neagră“. Este ea o propoziție adevărată? Sau una falsă? Nu cred ca în „perioada tranziției“ să mai fi existat un politician atât de tânăr care să-și fi construit destinul pe spezele românilor cu o asemenea lipsă de scrupule. Ba chiar și cu o bună-dispoziție suspectă.

Mai există și o neașteptată urmare a acestui „infam plagiat“, pentru care parte dintre politicienii-plagiatori cățarați în funcții

supreme au a-i mulțumi lui Ponta. În loc ca, după „scandalul Ponta“, rezultatul să fie excluderea pe viitor din demnități publice a plagiatorului și penalizarea lui, efectul a fost invers: hoția de doctorate a fost practic trecută cu vederea, clasată la rubrica „hai, dom’le, am ajuns să ne împiedicăm de fleacuri d-astea!“. Ceea ce Ponta a câștigat pe drumul unei „lupte titanice“ cu românii și cu statul de drept (chiar dacă în final a pierdut totul) are efecte până în ziua de azi: se dă obiectul furat înapoi și hoțul își vede de treabă. Își reia funcția de prim-ministru, de ministru, de procuror...

Așa se face că, precum nicăieri în lume, nu numai că plagiatorului nu i se cere socoteală, dar în guvernele României, în Consiliul Superior al Magistraturii, în Procuratură, în Inspekția Judiciară, în Academia de Poliție, în Academia SRI, în Academia Forțelor Armate forfotesc plagiatorii. Și asta cu sprijinul unui ministru al educației care ticluiește pe bandă planuri de soluție a luptei anticorupție și sub sloganul, care sună batjocoritor raportat la realitate, al președintelui României: „Indulgență zero la plagiate!“

Avem, ca nicăieri, judecători plagiatori care salvează de verdictul de plagiat pe procurorii plagiatori, avem conducători de doctorate plagiatori care scot pe bandă doctori plagiatori. Totul pare grotesc într-o lume în care miza unor destine personale ajunge să dicteze politica internă a unei țări. Iar descrierea imoralității în care ne-am instalat ca țară sfârșește prin a ne spune cât de departe suntem de acel grad de civilizație pe care l-am visat după 1990.

Există, în paginile Emiliei Șercan, o pasiune a adevărului care vrea să trezească și care izvorăște din nevoia morală a jurnalistului de a deveni observator angajat al epocii sale. Cu toate riscurile, inclusiv cu acela al amenințării cu moartea. Pe care autoarea o amintește la un moment dat în trecut, ca și cum nu pe ea ar privi-o, lăsând societatea să judece felul în care trebuie să-și apere mărturisitorii.

Gabriel Liiceanu

Abrevieri

ALDE – Partidul Alianța Liberalilor și Democraților
ANCS – Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
ASSN – Academia de Științe ale Securității Naționale
CCR – Curtea Constituțională a României
CNATDCU – Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
CNECSDTI – Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării
CNR – Consiliul Național al Rectoilor
CPI – Curtea Penală Internațională
CSM – Consiliul Superior al Magistraturii
DNA – Direcția Națională Anticorupție
ISC – Inspectoratul de Stat în Construcții
MECTS – Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
PC – Partidul Conservator
PD – Partidul Democrat
PDL – Partidul Democrat Liberal
PDSR – Partidul Democrației Sociale din România
PNL – Partidul Național Liberal
PNȚCD – Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat
PSD – Partidul Social Democrat
PUR – Partidul Umanist Român
SIE – Serviciul de Informații Externe
SNSPA – Școala Națională de Științe Politice și Administrative
SPP – Serviciul de Protecție și Pază
SRI – Serviciul Român de Informații
SUA – Statele Unite ale Americii
TSD – Tineretul Social Democrat
UBB – Universitatea „Babeș-Bolyai“

UDMR – Uniunea Democrată a Maghiarilor din România
UE – Uniunea Europeană
UEFISCDI – Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior,
a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UMFCD – Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila“
UNAP – Universitatea Națională de Apărare „Carol I“
UNPR – Uniunea Națională pentru Progresul României
USAMVB – Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din
București
USL – Uniunea Social-Liberală

Introducere

Sunt șapte ani bătuți pe muchie de când scriu despre plagiate și niciodată nu am simțit mai mult ca în vara lui 2021 un *asalt* orchestrat de statul român pentru salvarea în masă a plagiatorilor. Rolul principal, de creier și *comandant al operațiunii*, a fost asumat de ministrul educației Sorin Cîmpeanu. Nu folosesc întâmplător termeni din domeniul militar.

Vara trecută, în discuții informale cu persoane din mediul academic și politic, dar și în diferite contexte publice, am auzit frecvent invocat faptul că tezele de doctorat plagiate ale unor persoane cu funcții publice au devenit o *problemă de securitate națională*. Și eu eram convinsă că tezele de doctorat plagiate reprezintă *într-adevăr* un risc la adresa securității naționale, însă cei care au pus în circulație această teorie nu vorbeau despre faptul că plagiatorii ar fi o vulnerabilitate, ci despre *transformarea* temei plagiatului într-o problemă de securitate națională. Nuanța folosită de acei oameni mi s-a părut extrem de perfidă, pentru că insinuau ideea de intenție, de plan, de premeditare. Sugerau subtil că, de fapt, dezvăluirile despre tezele de doctorat plagiate ale unor politicieni și înalți funcționari ai statului, dar mai ales sesizările oficiale care îi vizau pe aceștia, au devenit o problemă pentru securitatea statului. Prin urmare, nu tezele plagiate ale decidenților reprezentau o problemă, ci faptul că cineva demonstra că ele sunt fraudate. Problema era că ziariștii informau publicul că tezele unor oameni care se legitimau profesional și intelectual cu ele, care obținuseră funcții și bani mulțumită lor, erau plagiate.

Cei care susțineau ideea că doctoratele plagiate s-au transformat într-o problemă de securitate națională spuneau că dacă s-ar merge „până la capăt“, lucrul acesta însemnând emiterea unor verdicte de plagiat, toate instituțiile de forță ale statului ar fi *decapitate*. Această idee mi-a oferit pe tavă explicația pentru care în cazul unor teze de doctorat reclamate pentru plagiat la CNATDCU – Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare – nu existau verdicte de ani de zile. Tezele unor politicieni, procurori, judecători, generali de armată, chestori de poliție și șefi de servicii secrete, unii dintre ei oameni-cheie în instituții de forță ale statului, zăceau de ani întregi la CNATDCU, cum zac și acum, la data publicării acestei cărți, fără să fi fost analizate și fără să fi fost emise verdicte pe care publicul le așteaptă.

Cea mai agresivă narațiune, expusă în cercuri informale, am descoperit-o la ministrul educației Sorin Cîmpeanu. În unele discuții purtate de acesta cu persoane din mediul academic, care mi-au fost ulterior relatate, Cîmpeanu a afirmat că dacă s-ar da verdicte de plagiat în tezele de doctorat ale oamenilor-cheie din sistemul de securitate „am transforma CNATDCU într-o *ghilotină* a instituțiilor statului“. Undeva, în subteranele Sistemului, se crease un puternic și favorabil curent pentru protejarea și salvarea „plagiatorilor esențiali pentru securitatea statului“¹, care îl avea drept vârf de lance – strateg, operator politic, decident – pe Sorin Cîmpeanu. Acesta a fost numit ministru al educației în guvernul liberal condus de Florin Cițu, cu susținerea directă a președintelui Klaus Iohannis, în decembrie 2021.

Plagiatul *este* o problemă de securitate națională, dar nu pentru că dovezile de fraudă din tezele de doctorat ale unor persoane cu funcții politice sau publice sunt dezvăluite de presă. Plagiatul *este* o problemă de securitate națională nu pentru că există riscul ca instituțiile statului să fie *decapitate*, așa cum a afirmat în diverse

1. Expresia îi aparține profesorului Radu Silaghi Dumitrescu, de la Universitatea „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca.